

Zadeva C-677/23

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

14. november 2023

Predložitevno sodišče:

Krajský súd v Prešove (Slovaška)

Datum predložitvene odločbe:

12. oktober 2023

Pritožnici:

A.B.

F.B.

Nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

Slovenská sporiteľňa, a.s.

Predmet postopka v glavni stvari

Pritožba zoper sodbo, izdano v postopku, v katerem je bil vložen zahtevek za ugotovitev, da obresti in stroški v zvezi s kreditom niso dolgovani, za ugotovitev neupravičene obogatitve in za ugotovitev nedopustnosti pogodbenih določil.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Predložitveno sodišče prosi za razlago člena 10(2)(c) Direktive 2008/48 v zvezi z zahtevo po jasni in jedrnatih navedbi trajanja kreditne pogodbe ter postavlja vprašanje, ali to, da je v kreditni pogodbi navedeno trajanje te pogodbe, ustreza trajanju, ki je v členu 3(1) Direktive 2005/29 opredeljeno kot obdobje „med [...] [poslovno transakcijo]“. Predložitveno sodišče prosi tudi za razlago člena 10(2)(g) Direktive 2008/48 v zvezi z zahtevo po tem, da se v kreditni pogodbi jasno in jedrnato navede vse predpostavke, uporabljene za izračun efektivne obrestne mere.

Vprašanja za predhodno odločanje

A.1 Ali je treba člen 10(2)(c) Direktive 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (UL 2008, L 133, str. 66) (v nadaljevanju: Direktiva 2008/48) razlagati tako, da je v zvezi s tem, da se v pogodbenem pogoju jasno in jedrnato navede trajanje kreditne pogodbe:

- zahtevano, da je trajanje kreditne pogodbe izrecno določeno, na primer z navedbo datuma sklenitve in datuma konca trajanja pogodbe (od... do...), eventualno z uporabo koledarskih časovnih enot, kot so na primer meseci ali leta (npr. za obdobje enega leta), ali
- dovolj, če je to storjeno tako, da mora potrošnik na podlagi pogodbenih pogojev izračunati trajanje pogodbe ali ga ugotoviti na drug način, na primer na podlagi števila mesečnih obrokov ali trenutka, ko je kredit v celoti odplačan?

A.2 Ali je treba člen 10(2)(c) Direktive 2008/48 razlagati tako, da to, da je v kreditni pogodbi navedeno trajanje te pogodbe, ustreza trajanju, ki je opredeljeno kot obdobje „med [...] [poslovno transakcijo]“ v smislu člena 3(1) Direktive 2005/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2005 o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu ter o spremembi Direktive Sveta 84/450/EGS, direktiv 97/7/ES, 98/27/ES in 2002/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe (ES) št. 2006/2004 Evropskega parlamenta in Sveta (v nadaljevanju: Direktiva 2005/29)?

B Ali je treba člen 10(2)(g) Direktive 2008/48 v delu, v katerem vsebuje izraza „jasno in jedrnato“ ter „vse predpostavke, uporabljene za izračun navedenih obresti“, razlagati tako, da:

- morajo biti predpostavke, uporabljene za izračun efektivne obrestne mere (EOM), v pogodbi izrecno navedene kot predpostavke, uporabljene za izračun EOM, ali
- mora potrošnik na podlagi pogodbenih pogojev sam ugotoviti ustrezne predpostavke, uporabljene za izračun EOM?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (UL 2008, L 133, str. 66) (v nadaljevanju: Direktiva 2008/48), člen 5(1)(g), člen 6(1)(f), člen 10(2)(c), (d), (f), (g) in (h), člen 10(5)(f), člen 19(5), točka 3 Priloge III

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/29/ES z dne 11. maja 2005 o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu ter o spremembi Direktive Sveta 84/450/EGS, direktiv Evropskega parlamenta in Sveta 97/7/ES, 98/27/ES in 2002/65/ES ter Uredbe (ES) št. 2006/2004 Evropskega parlamenta in Sveta (Direktiva o nepoštenih poslovnih praksah) (UL 2005, L 149, str. 22) (v nadaljevanju: Direktiva 2005/29), člen 3(1) in člen 7(1)

Navedene določbe nacionalnega prava

Zakon č. 129/2010 Z. z. o spotrebitel'sk'ych úveroch a o in'ych úveroch a pôžičkách pre spotrebitel'ov a o zmene a doplnení niektor'ych zákonov (zakon št. 129/2010 o potrošniškem kreditu ter drugih kreditih in posojilih, odobrenih potrošnikom, in o spremembi in dopolnitvi nekaterih zakonov), v nadaljevanju: zakon št. 129/2010: člen 9(2) in člen 11(1)

Člen 9(2) zakona št. 129/2010 določa, da „pogodba o potrošniškem kreditu poleg splošnih določb, navedenih v Občiansky zákonník [(civilni zakonik)], določa tudi te elemente:

[...]

(f) trajanje pogodbe o potrošniškem kreditu in datum končnega odplačila potrošniškega kredita,

(g) skupni znesek in valuto potrošniškega kredita ter pogoje, ki urejajo njegovo črpanje,

[...]

(i) posojilno obrestno mero potrošniškega kredita, pogoje za njeno uporabo, indeks ali referenčno obrestno mero, na katera je vezana posojilna obrestna mera potrošniškega kredita, in obdobja, v katerih se posojilna obrestna mera potrošniškega kredita spreminja, ter pogoje in način te spremembe; če se glede na okoliščine uporabljajo različne posojilne obrestne mere, se zgoraj navedene informacije navedejo za vse posojilne obrestne mere, ki se uporabijo,

(j) efektivno obrestno mero in skupni znesek, ki ga mora plačati potrošnik, izračunana na podlagi podatkov, veljavnih v času sklenitve potrošniške kreditne pogodbe; treba je navesti vse predpostavke, uporabljene za izračun efektivne obrestne mere,

(k) znesek, število in datume odplačil glavnice, obresti in drugih stroškov ter po potrebi vrstni red, po katerem bodo odplačila dodeljena na posamezne dolgovane zneske z različnimi obrestnimi merami potrošniškega kredita za namene njegovega odplačila,

(l) [...]

(m) kratek povzetek datumov in pogojev odplačevanja obresti ter periodičnih ali neperiodičnih stroškov, če se stroški in obresti plačujejo brez odplačila glavnice,

(n) po potrebi stroške vzdrževanja enega ali več računov za vodenje plačilnih transakcij in črpanj, kadar pa je odprtje računa obvezno, skupaj s stroški uporabe plačilnih sredstev tako za plačilne transakcije kot za črpanja, ter vse druge stroške, ki izhajajo iz pogodbe o potrošniškem kreditu, in pogoje, pod katerimi se lahko ti stroški spremenijo;

[...]

(r) znesek notarskih stroškov potrošnika, če je dajalcu kredita znan.

[...]“.

V skladu s členom 11(1) tega zakona se „za odobreni potrošniški kredit šteje, da je odobren brez obresti in brez stroškov, če:

[...]

(b) pogodba o potrošniškem kreditu ne vsebuje elementov, zahtevanih v skladu s členom 9(2), od (a) do (k), (r) in (y),

[...]“.

Zákon č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník (zakon št. 40/1964 o civilnem zakoniku), v nadaljevanju: civilni zakonik: člen 122(1) in (2).

V skladu s členom 122(1) civilnega zakonika „rok, izražen v dnevih, začne teči naslednji dan po dogodku, od katerega je odvisen njegov začetek. Za pol meseca se šteje petnajst dni.“

V skladu s členom 122(2) civilnega zakonika se „rok, izražen v tednih, mesecih ali letih, izteče na dan, ki po imenu ali številu ustreza dnevu, ko je nastopil dogodek, od katerega začne teči rok. Če v zadnjem mesecu takega dne ni, se rok izteče na zadnji dan tega meseca.“

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Tožeči stranki v obravnavani zadevi sta 29. oktobra 2014 s toženo banko sklenili pogodbo o potrošniškem kreditu in še isti dan je bil znesek kredita nakazan na njun bančni račun. Kreditna pogodba je bila sklenjena za določen čas, tožeči stranki pa sta se zavezali odplačati kredit v 108 mesečnih obrokih po 54,20 EUR. Mesečne obroke je bilo treba plačati do 20. dne v mesecu. Rok za plačilo prvega obroka je bil 20. december 2014, kot rok za končno odplačilo kredita pa je bil določen 20. november 2023. Efektivna obrestna mera (EOM) je bila določena na 17,93 %, skupni znesek, ki ga je bilo treba odplačati, pa je znašal 5858,98 EUR.
- 2 V točki pogodbe o potrošniškem kreditu, naslovljeni „Predpostavke, uporabljene za izračun EOM“ je bilo navedeno: „Kredit je bil odobren takoj, v celoti; kreditojemalec izpolni svoje obveznosti pod pogoji in v rokih, določenih v kreditni pogodbi; obrestovanje zavezuje do konca trajanja kreditnega razmerja.“ V točki 12 dela III pogodbe je bilo določeno: „Pogodba je sklenjena za določen čas do popolne ureditve vseh razmerij, ki nastanejo v zvezi z odobrenim kreditom“.
- 3 Tožeči stranki sta v tožbi, vloženi pri Okresný súd Prešov (okrajno sodišče v Prešovu, Slovaška) izpodbijali kreditno pogodbo, in sicer sta trdili, da so s pogodbo kršene pravice tožečih strank kot potrošnikov, ker v njej ni določeno trajanje pogodbe in niso navedene predpostavke, uporabljene za izračun EOM.
- 4 Prvostopenjsko sodišče je tožbo zavrnilo, ker je štelo, da zadošča, da je trajanje pogodbe mogoče razbrati iz pogojev kreditne pogodbe, konkretno iz števila mesečnih obrokov ter datumov plačila prvega in zadnjega obroka.
- 5 Tožeči stranki sta zoper to sodbo vložili pritožbo pri Krajský súd v Prešove (regionalno sodišče v Prešovu, Slovaška), ki je nacionalno sodišče, ki je vložilo ta predlog za sprejetje predhodne odločbe (v nadaljevanju: predložitveno sodišče).

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 6 Tožeči stranki trdita, da pogodba o potrošniškem kreditu na več mestih krši pravice tožečih strank kot potrošnikov, in očitata, da v pogodbi ni določeno njeno trajanje in niso navedene predpostavke, uporabljene za izračun EOM. Če bi se

očitki tožečih strank izkazali za utemeljene, bi lahko dosegli naložitev sankcij zaradi kršitve njunih pravic kot potrošnikov, tudi v obliki odvzema pravice banke do obresti.

- 7 Tožeči stranki menita, da je del pogodbe, v katerem je navedeno, da je „pogodba sklenjena za določen čas do popolne ureditve vseh razmerij, ki nastanejo v zvezi z odobrenim kreditom“, nejasen in nadomešča obvezno navedbo trajanja kreditne pogodbe. Stališče tožečih strank je, da mora biti v kreditni pogodbi trajanje pogodbe jasno določeno, tako da potrošniku tega vprašanja ni treba ugotavljati na podlagi sklepanja iz drugih pogojev pogodbe.

Kratek povzetek obrazložitve predloga

Prvo vprašanje

- 8 Predložitveno sodišče najprej ugotavlja, da je Sodišče v zadevi C-42/15 že podalo razlago v zvezi z jasnostjo in natančnostjo obveznih elementov pogodbe o potrošniškem kreditu, konkretno glede informacij o znesku, številu in pogostosti odplačil kredita. Sodišče je v sodbi z dne 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, točka 50, poudarilo, da ni potrebno, da je v kreditni pogodbi navedeno, kdaj zapade vsako plačilo, „če pogoji v tej pogodbi potrošniku omogočajo, da brez težav in z gotovostjo razbere datume teh plačil“.
- 9 Vendar predložitveno sodišče meni, da informacije o trajanju pogodbe ni mogoče brez težav ugotoviti na podlagi drugih pogodbenih pogojev, kot so pogodbeni pogoji v zvezi z obroki, ali s sklicevanjem na [rok za] popolno poplačilo vseh obveznosti.
- 10 Predložitveno sodišče meni, da rok za plačilo prvega in zadnjega obroka še ne ustreza dejanskemu trajanju pogodbe. V tem primeru gre zlasti za to, da je predmet kreditne pogodbe storitev, ki se za razliko od nakupa blaga zagotavlja za določeno časovno obdobje in je potrošnik upravičen do pridobivanja koristi iz kreditne storitve ves čas, ko se ta storitev opravlja.
- 11 Po mnenju prvostopenjskega sodišča je trajanje pogodbe sicer res mogoče določiti tudi na podlagi pogodbe, v skladu s katero je pogodbeno razmerje sklenjeno za določen čas do popolne ureditve vseh razmerij, ki nastanejo na podlagi kredita ali v zvezi z njim, vendar predložitveno sodišče priznava, da je, ker Direktiva zahteva jasno in jedrnato navedbo trajanja pogodbe, zelo težavno določiti natančen časovni okvir kreditne storitve in s tem tudi njeno trajanje ter določen trenutek popolne dejanske izpolnitve vseh obveznosti. Čeprav je namreč kreditna pogodba sklenjena za določen čas, trajanje pogodbe do popolne izpolnitve vseh obveznosti ni jasno opredeljeno.
- 12 V zvezi s tem se predložitveno sodišče sklicuje na pravna pravila Unije v zvezi s pojmom „trajanje kreditne pogodbe“. Po njegovem mnenju ni sporno, da Direktiva 2008/48 daje trajanju pogodbe sistemski pomen, kar potrjuje trditev, da

ne zadostuje, da lahko potrošnik trajanje pogodbe izračuna ali domneva. Če bi potrošnik moral izračunati (glede na obroke) ali domnevati (glede na zadnje plačilo kredita) trajanje kreditne pogodbe, se zdi, da takšni izračuni ali domneve glede trajanja pogodbe ne izpolnjujejo zahteve po jasnosti in jedrnatosti iz člena 10(2) Direktive 2008/48.

- 13 Slovaško pravo v členu 122 civilnega zakonika določa računanje časa med drugim v mesecih in letih, zato bi po mnenju predložitvenega sodišča določitev trajanja pogodbe v mesecih ali letih lahko ustrezala izrecni določitvi trajanja kreditne pogodbe in tako izpolnjevala zahtevo po jasnosti in jedrnatosti iz Direktive 2008/48.
- 14 Predložitveno sodišče tudi meni, da so natančne meje trajanja kreditne pogodbe za potrošnike pomembne ne le z vidika uveljavljanja pravic v času trajanja pogodbe, ampak tudi z vidika določitve, kdaj gre za obdobje pred, med in po poslovni transakciji v zvezi z nekim izdelkom v smislu člena 3(1) Direktive 2005/29.
- 15 Predložitveno sodišče vidi povezavo med Direktivo 2005/29, Direktivo 2008/48 in Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (glej sodbo Sodišča z dne 15. marca 2012, Pereničová in Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144). Predložitveno sodišče sicer ne prosi za razlago Direktive 93/13, vendar ne more izključiti, da bo zlasti v zvezi z zahtevo po določnosti pogodbenih pogojev pomembno, da so doseženi cilji Direktive 93/13 (glej sodbo Sodišča z dne 20. septembra 2017, Andriciuc in drugi, C-186/16, EU:C:2017:703). Predmet postopka je tudi presoja vprašanja, ali so predpostavke, uporabljene za izračun EOM, ustrezne, zato namerava predložitveno sodišče preučiti tudi institut nepoštenih in zavajajočih poslovnih praks, zaradi česar se zastavlja vprašanje, ali obdobje po poslovni transakciji v smislu člena 3(1) Direktive 2005/29 ustreza obdobju po koncu opravljanja storitve, kar bi se lahko prekrivalo z obdobjem po koncu trajanja pogodbe.

Drugo vprašanje

- 16 Iz besedila člena 10(2) Direktive 2008/48 je razvidno, da ta direktiva zahteva, da kreditna pogodba vsebuje predpostavke, uporabljene za izračun EOM (točka (g)), čeprav ta isti člen 10(2) zahteva tudi ločeno navedbo posameznih predpostavk, kot so na primer znesek kredita (točka (d)), znesek, število in pogostost plačil (točka (h)), stroški (točka (k)). V zvezi s tem se postavlja vprašanje, zakaj Direktiva 2008/48 zahteva, da je treba poleg same EOM določiti tudi vse predpostavke, uporabljene za izračun EOM, če se vse predpostavke, potrebne za izračun EOM, zahtevajo ločeno kot obvezni elementi kreditne pogodbe.
- 17 Predložitveno sodišče meni, da je navedba predpostavk, uporabljenih za izračun EOM, zahtevana zaradi zahteve po preglednosti informacij o EOM in eventualni možnosti preverjanja njihove pravilnosti. To stališče je podprto z zahtevo iz uvodnega dela člena 10(2), da morajo biti te predpostavke navedene „jasno in jedrnato“. Predložitveno sodišče meni, da povprečen potrošnik ne more opredeliti

vseh predpostavk, uporabljenih za izračun EOM, na podlagi pogodbe, ki ima veliko strani. V obravnavani zadevi pogodba in Standardne informacije o evropskem potrošniškem kreditu obsegata 10 strani.

- 18 Če bi bili posamezni elementi EOM navedeni v kreditni pogodbi kot predpostavke, uporabljene za izračun EOM, bi imel potrošnik veliko boljšo možnost razumevanja glede tega vprašanja. To je najbolj očitno v primeru stroškov za vodenje kreditnega računa (člen 10(2)(k) Direktive 2008/48), če dajalec kredita tega stroška ne upošteva za izračun EOM, ampak domneva, da je bil ta strošek prostovoljno dogovorjen, čeprav potrošnik dejansko ni prostovoljno pristal nanj, iz besedila pogodbe pa ni jasno razvidno, ali je bil ta strošek upoštevan za izračun EOM ali ne. Zahteva, da se takšen strošek navede kot „predpostavka, uporabljena za izračun EOM“, bi omogočila, da se ugotovi, ali je dajalec kredita pri izračunih takšen strošek upošteval.
- 19 Predložitveno sodišče meni, da se z Direktivo ne zahteva le to, da so predpostavke, uporabljene za izračun EOM, navedene, temveč tudi, da so navedene jasno in jedrnato. Ta zahteva je izpolnjena, če so predpostavke predstavljene v obliki povzetka, sicer zahteva po jasnosti in jedrnatosti morda ni izpolnjena, saj že formula iz točke 1 Priloge I k Direktivi 2008/48 ni preprosta, in če bi moral potrošnik sam v pogodbi ugotavljati različne predpostavke, uporabljene za izračun EOM, se taka konstrukcija (formula in potreba po ugotavljanju v obsežni pogodbi) ne zdi jasna in jedrnata.
- 20 Predložitveno sodišče meni, da so v Direktivi 2008/48 (člen 5(1)(g), člen 6(1)(f), člen 10(5)(f), člen 19(5), točka 3 Priloge III) predpostavke, uporabljene za izračun EOM, večkrat navedene kot pravni instrument, kar kaže na pomembnost predpostavk, uporabljenih za izračun EOM, implicitno pa je določena tudi zahteva, da so vse predpostavke, uporabljene za izračun EOM, predstavljene v obliki povzetka.